

**Ημερίδες Εργασίας του ΟΟΣΑ με τίτλο
«Επιχειρήσεις και Κοινωνία των Πολιτών: καταπολεμώντας τη διαφθορά για την
προώθηση της βιώσιμης οικονομικής ανάπτυξης»
Αθήνα, 28/11/2017**

**Τοποθέτηση Γενικού Διευθυντή ΣΕΒ, κ. Άκη Σκέρτσου, στην 1^η Συνεδρία:
«Προωθώντας την οικονομική ανάπτυξη μέσω της καταπολέμησης της διαφθοράς»**

Κυρίες και κύριοι καλημέρα σας,

Σας ευχαριστώ θερμά για την πρόσκληση. Είναι ιδιαίτερη χαρά και τιμή να συμμετέχω σε αυτό το εκλεκτό πάνελ, για να συζητήσουμε ένα θέμα με τόσο σημαντικές προεκτάσεις στην αναπτυξιακή πορεία της χώρας. Γιατί, με αυτόν τον τρόπο, πρέπει όλοι να αντιλαμβανόμαστε τη μάχη κατά της διαφθοράς, ως προϋπόθεση για την οικονομική ανάπτυξη.

Για αυτό το λόγο άλλωστε, στηρίζουμε από την αρχή το έργο τεχνικής βοήθειας του ΟΟΣΑ. Η υλοποίηση ενός ολοκληρωμένου, και κυρίως ενός ρεαλιστικού εθνικού στρατηγικού σχεδίου κατά της διαφθοράς καλύπτει ένα σημαντικό «κενό» της δημόσιας διοίκησης και ελπίζουμε οι δράσεις που αναλήφθηκαν κατά τη διάρκεια το έργου και εκείνες που θα ακολουθήσουν, καθώς και οι προτάσεις πολιτικής που αναδείχθηκαν, να συμβάλουν ώστε να πετύχουμε ουσιαστικά αποτελέσματα.

Θα ήθελα να ξεκινήσω τη σημερινή μου τοποθέτηση παρουσιάζοντας πολύ σύντομα κάποια βασικά στοιχεία για την υφιστάμενη κατάσταση στην Ελλάδα σχετικά με το επίπεδο διαφθοράς, θα συνεχίσω με τις συνέπειες της διαφθοράς στην οικονομία και τέλος θα ήθελα να παραθέσω το πώς αντιλαμβανόμαστε στον ΣΕΒ τη μάχη κατά της διαφθοράς και τί κάνουμε για αυτό.

Η υφιστάμενη κατάσταση στην Ελλάδα σχετικά με τη διαφθορά αποτυπώνεται εύληπτα σε τρεις έρευνες. Θα ξεκινήσω από την πιο γενική και θα πάω στην πιο ειδική.

Στην τελευταία έρευνα του **World Economic Forum**¹, η Ελλάδα κατέλαβε την 87^η θέση σε σύνολο 137 χωρών βάσει του Δείκτη Ανταγωνιστικότητας². Ειδικά στην ενότητα «Λειτουργία των θεσμών», στην οποία μετρώνται, μεταξύ άλλων, οι επιδόσεις των χωρών για τη μάχη κατά της διαφθοράς, την απονομή δικαιοσύνης και την ποιότητα του νομοθετικού έργου, βαθμολογήθηκε με επίδοση μόλις 3,7 στα 7, καταλαμβάνοντας την 87^η θέση. Ας μου επιτραπεί εδώ να ανοίξω μια μικρή παρένθεση, τονίζοντας ότι δεν αναφέρθηκα τυχαία σε αυτές τις τρεις παραμέτρους, καθώς είναι αλληλένδετες μεταξύ τους. Είναι γεγονός ότι η διαφθορά βρίσκει γόνιμο έδαφος όταν η ταχύτητα απονομής δικαιοσύνης είναι αργή και όταν το νομοθετικό πλαίσιο αφήνει παραθυράκια για διακριτική μεταχείριση ή όταν λόγω πολυπλοκότητας ή συνεχών αλλαγών προκαλεί καθυστερήσεις.

Ακόμα, θα ήθελα να αναφερθώ σε μια δική μας έρευνα που πραγματοποιούμε με το Παρατηρητήριο Επιχειρηματικού Περιβάλλοντος του ΣΕΒ, τον **«Σφυγμό του Επιχειρείν»**. Τα αποτελέσματα που παρουσιάσαμε τον περασμένο Ιούνιο έδειξαν ότι 4 στους 10 επιχειρηματίες στην Ελλάδα εκτιμούν ότι η διαφθορά και το έλλειμμα διαφάνειας αποτελεί σημαντικό εμπόδιο στη λειτουργία των επιχειρήσεών τους. Ακόμα, στην ίδια έρευνα, αξιολογήθηκαν 14 φορείς της δημόσιας διοίκησης ως προς το βαθμό της διαφάνειας κατά τη διάρκεια της παροχής των υπηρεσιών τους προς τις επιχειρήσεις. Τα αποτελέσματα ήταν σχετικά απογοητευτικά, καθώς

¹ World Economic Forum, Global Competitiveness Report 2017/18

² Global Competitiveness Index

οι δημόσιοι φορείς βαθμολογήθηκαν με βαθμό κάτω από τη βάση (4,5 στα 10), ενώ στην έρευνα αναδείχθηκε και υψηλή συσχέτιση μεταξύ του επιπέδου διαφάνειας και του επιπέδου ικανοποίησης από τις προσφερόμενες υπηρεσίες. Με άλλα λόγια, για τον Έλληνα επιχειρηματία, περισσότερη αδιαφάνεια σημαίνει και περισσότερη δυσαρέσκεια.

Τέλος, στην ετήσια έκθεση της **Διεθνούς Διαφάνειας**, στην οποία υπολογίζεται ο Δείκτης Αντίληψης για τη Διαφθορά, η Ελλάδα κατέλαβε το 2016 την 69^η θέση ανάμεσα σε 176 χώρες, υποχωρώντας μάλιστα κατά 11 θέσεις στην κατάταξη συγκριτικά με το 2015. Σημειώνεται ότι μεταξύ των κρατών-μελών της Ευρωπαϊκής Ένωσης, μόνο η Βουλγαρία βρέθηκε σε χαμηλότερη θέση³ το 2016.

Συνοψίζοντας, οι έρευνες μας δείχνουν ότι οι επιδόσεις μας στη μάχη κατά της διαφθοράς δεν είναι ικανοποιητικές και επομένως καταδεικνύουν την ανάγκη για εντατικοποίηση των δράσεων που ενισχύουν τη διαφάνεια.

Γιατί είναι σημαντικό αυτό; Γιατί η διαφθορά κοστίζει. Δεν ευνοεί κανέναν και δεν μπορεί να αποτελέσει βιώσιμη στρατηγική για κανένα κράτος και καμία επιχειρηματικότητα. Ειδικά στην Ελλάδα, όπου προσπαθούμε να επανασχεδιάσουμε και επαναπροσδιορίσουμε την ταυτότητά μας για να προσελκύσουμε επενδύσεις και να μεταβούμε στο δρόμο της ανάπτυξης, είναι σημαντικό να συζητάμε ανοιχτά για το κόστος της διαφθοράς.

Σε επίπεδο εθνικής οικονομίας, η διαφθορά συνεπάγεται κακή διαχείριση των περιορισμένων πόρων του κράτους και διασπάθιση του δημοσίου χρήματος, με συνέπεια να υποβαθμίζεται η ποιότητα των παρεχόμενων δημοσίων υπηρεσιών. Ακόμα, πλήττει την αξιοπιστία μιας χώρας και αποτελεί αντικίνητρο για τις επενδύσεις, καθώς εξαιτίας της αυξάνεται το λειτουργικό κόστος, το ρίσκο και η αβεβαιότητα. Τέλος, υπονομεύει την εμπιστοσύνη των πολιτών στο πολιτικό σύστημα και τους θεσμούς και κατά συνέπεια κλονίζει το κράτος δικαίου, με πολλαπλές περαιτέρω κοινωνικοπολιτικές συνέπειες.

Σε επίπεδο επιχείρησης, η συμμετοχή σε φαινόμενα διαφθοράς πλήττει τη φήμη, προκαλεί ποινικές επιπτώσεις και άλλους νομικούς κινδύνους, αυξάνει το λειτουργικό κόστος, θίγει την αφοσίωση και πίστη του προσωπικού, διαμορφώνει αρνητική εταιρική νοοτροπία και κουλτούρα και προκαλεί αποκλεισμό από πιθανές επιχειρηματικές ευκαιρίες. Ακόμα, η διαφθορά στρεβλώνει το επιχειρηματικό περιβάλλον και προκαλεί αθέμιτο ανταγωνισμό, επομένως κάθε επιχείρηση που δραστηριοποιείται σε ένα κλάδο στον οποίο λαμβάνουν χώρα συμβάντα διαφθοράς πλήττεται ουσιαστικά.

Με άλλα λόγια, η διαφθορά αποτελεί τροχοπέδη στην εμπιστοσύνη των επενδυτών, στη λειτουργία των επιχειρήσεων που θέλουν να μεγαλώσουν, στην αναπτυξιακή προοπτική της οικονομίας και υποσκάπτει το δικαίωμα της κοινωνίας στην ανάκαμψη και την ευημερία. Σε ένα παγκόσμιο «κυνήγι» προσέλκυσης κεφαλαίων, η κατάταξη της χώρας στις διάφορες έρευνες, όπως αυτές που ανέφερα προηγουμένως, παίζει αδιαμφισβήτητα καταλυτικό ρόλο.

Ας προσπαθήσουμε όμως να μην αναλωθούμε στα προβλήματα και τις συνέπειές τους και ας επικεντρωθούμε στις λύσεις.

Στον ΣΕΒ παρακολουθούμε συστηματικά τις δράσεις που υλοποιούνται στην Ελλάδα για την καταπολέμηση της διαφθοράς και συμμετέχουμε ενεργά στο δημόσιο διάλογο με τεκμηριωμένες προτάσεις. Τη μάχη κατά της διαφθοράς την βλέπουμε σε δύο, συνδεδεμένα

---

³ Η Βουλγαρία κατέλαβε την 75^η θέση.

μεταξύ τους, επίπεδα: αναφέρομαι στις δράσεις σε επίπεδο δημόσιας διοίκησης και στις δράσεις σε επίπεδο ιδιωτικού τομέα. Και στις δύο περιπτώσεις, η λέξη «κλειδί» για εμάς είναι η λέξη «**πρόληψη**» και η κεντρική φιλοσοφία έγκειται στην παραδοχή ότι «όποια δράση ενισχύει τη διαφάνεια, καταπολεμάει τη διαφθορά».

Ενδεικτικά, θα αναφερθώ σε κάποιες προτάσεις μας για την καταπολέμηση της διαφθοράς, τις οποίες προσπαθούμε να κάνουμε πράξη:

1. Επέκταση της ηλεκτρονικοποίησης των διοικητικών διαδικασιών για την ελαχιστοποίηση της επαφής δημοσίων υπαλλήλων-πολιτών/επιχειρήσεων. Δύο βασικές προϋποθέσεις θα ήθελα να σημειώσω εδώ: α) διασύνδεση των πληροφοριακών συστημάτων, διότι διαφορετικά δεν μειώνεται η πολυπλοκότητα των διαδικασιών, ούτε αναπτύσσονται αυτοματισμοί και β) θεσμοθέτηση της υποχρεωτικότητας ηλεκτρονικής αναζήτησης των στοιχείων από τις διαθέσιμες βάσεις δεδομένων, η οποία συνεπάγεται άρση διοικητικού βάρους και επιτάχυνση διαδικασιών.

2. Εφαρμογή στην πράξη του Νόμου 4305/2014 για την ανοικτή διάθεση και περαιτέρω χρήση εγγράφων, πληροφοριών και δεδομένων του δημόσιου τομέα, καθώς ενισχύει σημαντικά τη διαφάνεια και τη λογοδοσία στο δημόσιο τομέα. Ωστόσο, μέχρι σήμερα η ανταπόκριση των φορέων της δημόσιας διοίκησης στις υποχρεώσεις που προκύπτουν από το Νόμο δεν είναι ικανοποιητική. Πολλοί δεν έχουν καν εγγραφεί στο σύστημα, ενώ και η μειονότητα που έχει εγγραφεί, έχει προβεί σε λίγες αναρτήσεις ή και σε καμία⁴.

3. Ανάπτυξη Μονάδων Εσωτερικού Ελέγχου στο δημόσιο τομέα, με βάση τα διεθνή πρότυπα και πρακτικές. Από το 2006 συζητάμε για αυτές τις Μονάδες και 11 χρόνια μετά δεν λειτουργούν ουσιαστικά ούτε σε ένα φορέα της κεντρικής διοίκησης.

4. Ενδυνάμωση του νομικού πλαισίου για την καταγγελία φαινομένων διαφθοράς (αναφέρομαι στο whistleblowing δηλαδή), ώστε να παρέχει ένα ικανοποιητικό πλαίσιο προστασίας και να μην καλύπτει μόνο τις περιπτώσεις οικονομικής απάτης. Στην ίδια κατεύθυνση, είναι αναγκαίες οι δράσεις «απενοχοποίησης» της υποβολής καταγγελιών και ενίσχυσης της ευαισθητοποίησης της κοινής γνώμης.

5. Σε επίπεδο καταστολής των φαινομένων διαφθοράς, υποστηρίζουμε τον εξορθολογισμό των ελεγκτικών φορέων/σωμάτων, ώστε να εξαιρεθούν οι περιπτώσεις αλληλο-επικαλύψεων, συγκρούσεων συμφερόντων, αντιφάσεων και αδυναμιών και να δοθεί η δυνατότητα για κεντρικό προγραμματισμό των ελέγχων, καθώς και ταχύτερη και απλούστερη υλοποίηση, διαχείριση και παρακολούθηση των αποτελεσμάτων των ελέγχων.

6. Στην πολιτική διαφθορά υπάρχει ακόμα δουλειά να γίνει σχετικά με τη διαφάνεια και τον έλεγχο της χρηματοδότησης των πολιτικών κομμάτων, αλλά και την λειτουργία του συστήματος υποβολής δηλώσεων πόθεν έσχες. Για πρώτη φορά φέτος υποβλήθηκαν ηλεκτρονικά οι δηλώσεις, αυτό όμως δεν αρκεί, καθώς ακόμα και σήμερα πολλά υπόχρεα πρόσωπα δεν υποβάλλουν τις δηλώσεις τους, ενώ ελλειπείς είναι και οι σχετικοί έλεγχοι.

---

⁴ Ενδεικτικά, σύγκριση «Διαύγεια» και «Ανοιχτά δεδομένα» (www.data.gov.gr).

Διαύγεια: 4.624 φορείς και 26,3 εκ. πράξεις αναρτημένες

Ανοιχτά δεδομένα: 262 φορείς και 5,9 χιλ. σύνολα δεδομένων. Ακόμα, η πλατφόρμα δεν είναι εύχρηστη. Δεν αρκεί μόνο τα έγγραφα, οι πληροφορίες και τα δεδομένα του δημόσιου τομέα να είναι διαθέσιμα και εύκολα προσβάσιμα, αλλά πρέπει να είναι και σε επεξεργάσιμη μορφή, διότι σε αντίθετη περίπτωση δυσχεραίνεται η δυνατότητα αξιοποίησής τους και στην ουσία «ακυρώνεται» μερικώς η πρόσβαση σε αυτά.

Συμπληρωματικά, στον ΣΕΒ έχουμε επανειλημμένα καταθέσει συγκεκριμένες προτάσεις για την αναβάθμιση και την επιτάχυνση του **συστήματος απονομής δικαιοσύνης**. Και φυσικά δεν σταματάμε να ζητάμε **καλύτερους νόμους** και μια αποτελεσματικότερη διοίκηση που αποτελεί και τη μόνη βιώσιμη λύση για ουσιαστικά αποτελέσματα στη μάχη κατά της διαφθοράς, καθώς η δικαιοσύνη από μόνη της δεν μπορεί να κάνει και πολλά σε ένα περιβάλλον γενικευμένης κακονομίας από την πλευρά της νομοθετικής εξουσίας και πλημμελούς, ή επιλεκτικής, εφαρμογής των νόμων και των δικαστικών αποφάσεων από την πλευρά της εκτελεστικής εξουσίας.

Τέλος, όσον αφορά στις **προτάσεις μας για τον ιδιωτικό τομέα**, η αποτελεσματική πολιτική για την αντιμετώπιση του φαινομένου της διαφθοράς βασίζεται στο τρίπτυχο «πρόληψη, εντοπισμός και αντιμετώπιση». Στο ΣΕΒ υποστηρίζουμε τα μέλη μας, με πρακτικές συμβουλές και εργαλεία που μπορούν να χρησιμοποιήσουν για την καταπολέμηση της διαφθοράς. Πιστεύουμε ότι οι επιχειρήσεις, ανεξαρτήτως μεγέθους και κλάδου, πρέπει να ακολουθήσουν συγκεκριμένα βήματα προκειμένου να προστατευθούν και να αντιμετωπίσουν αποτελεσματικά τα φαινόμενα διαφθοράς. Με λίγα λόγια, οι επιχειρήσεις πρέπει να χαρτογραφήσουν, αξιολογήσουν και ιεραρχήσουν τους κινδύνους τους και να αναπτύξουν τις απαιτούμενες πολιτικές και διαδικασίες. Ακόμα, συστήνουμε να υιοθετήσουν ένα Κώδικα Δεοντολογίας, ο οποίος θα περιέχει και την πολιτική τους για τα θέματα σύγκρουσης συμφερόντων και για την παροχή και λήψη δώρων, αλλά και να αναπτύξουν κανάλια για την καταγγελία φαινομένων διαφθοράς, υλοποιώντας παράλληλα στοχευμένες εκπαιδευτικές δράσεις. Τέλος, οι βέλτιστες πρακτικές περιλαμβάνουν το σχεδιασμό και την υλοποίηση τακτικών και έκτακτων ελέγχων, καθώς και τη διαδικασία διερεύνησης των καταγγελιών που λαμβάνονται και απόδοση συνεπειών.

Ολοκληρώνοντας, αυτό που θα ήθελα να κρατήσετε είναι τρία σημεία: 1^ο) η αντίληψη για το επίπεδο διαφθοράς στην Ελλάδα δείχνει ότι υπάρχει πολλή δουλειά ακόμα να γίνει, 2^ο) ο τρόπος που μια χώρα αντιμετωπίζει τα φαινόμενα διαφθοράς συνδέεται άμεσα με την ανταγωνιστικότητά της και το επιχειρηματικό περιβάλλον, και 3^ο) για να κερδηθεί η μάχη κατά της διαφθοράς χρειάζεται ένα έξυπνο και αποτελεσματικό κράτος, λιγότερη γραφειοκρατία, ηλεκτρονική διακυβέρνηση, καλή νομοθέτηση, αλλά και οργανωμένες και διαφανείς επιχειρήσεις.

Θα θέλαμε να σας ευχαριστήσουμε, για μια ακόμη φορά, για την πρόσκληση και τη συνεργασία στο έργο αυτό έως σήμερα. Από την πλευρά μας, θα συνεχίσουμε να στηρίζουμε το έργο σας, να αναλαμβάνουμε πρωτοβουλίες και να συμβάλλουμε ενεργά στην καταπολέμηση της διαφθοράς, αξιοποιώντας όλα τα διαθέσιμα μέσα. Για εμάς είναι θέμα ανάπτυξης.

Σας ευχαριστώ πολύ.